

PÎR SULTAN ABDAL

(d.??-ö.??)

âşık

[<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4943>]

Doç. Dr. Salahaddin BEKKİ

Şairin hayatı ile ilgili bilgilerin büyük bir kısmı, çeşitli halk rivayetleri ile başta Pertev Naili Boratav, Aldülbaki Gölpınarlı ve Cahit Öztelli olmak üzere bazı araştırmacıların, Pir Sultan Abdal mahlaslı şiirlerden elde ettikleri çıkarımlardan ve yorumlardan ibarettir. Bu yapılırken âşığın yaşadığı kabul edilen 16. yüzyılda gelişen olaylar ve bu olayların şiirlerdeki yansımalarından hareket edilmiştir. Bu çıkarımlara göre âşığın adı Haydar'dır ve köken olarak Yemenli'dir (Boratav ve Gölpınarlı 1943: 27). Bazı rivayetlerde ise Pir Sultan Abdal'ın ailesinin Horasan'ın Hoy şehriden göçerek Sivas'ın Yıldızeli ilçesine bağlı Banaz köyüne gelip yerleştiği yer almaktadır (Gölpınarlı 1969: 9). Umay Günay (2008: 315), Pir Sultan Abdal'ın şiirlerinin muhtevasını, tasavvuf bilgisini ve kelime hazinesini dikkate alarak onun ciddi bir medrese ve tekke eğitimi almış olabileceğini söyler. Doğan Kaya, Pir Sultan Abdal'ın bu eğitimini Çorum'da aldığını ve bir süre sonra sipahi olarak orduya katılıp Belgrad seferine (1521) iştirak ettiğini ayrıca Budin'in (1529) fethinde de bulunduğunu, zaferden sonra Çorum'a döndüğünü bir müddet sonra da Sivas'ta bir Bektaşî dergâhında posta oturduğunu nakleder (2009: 417).

Pir Sultan Abdal'ın şeyhi, şiirlerinde pîrim diye andığı Hasan Efendi olmalıdır (Öztelli 2012: 38-39). Kul Himmet ile Kul Hüseyin, Pir Sultan Abdal'ın adı bilinen müritleridir (Öztelli 2012: 40). Pir Sultan Abdal'ın Seyyit/Seyit Ali, Pir Mehmet, Er Garip adlarını taşıyan üç oğlu, Sanem adında bir kızı ile Elif adında bir de kız kardeşi vardır (Öztelli 2012: 48). Pir Sultan Abdal'ın *musahib*'i, bugün Sivas'ta adına bağlı bir mahalle ve cami bulunan Ali Baba'dır. Pertev Naili Boratav, 1939'da Banaz'da yaptığı çalışmada, Pir Sultan Abdal'ın soyundan geldiği söylenen Haydar Efendi'ye köy halkının büyük bir hürmet beslediğine şahit olur (Boratav ve Gölpınarlı 1943: 34). Tahir Kutsi Makal (1999: 20), günümüzde Pir Sultan'ın soyunun Banaz'da Şimşek, Türkan ve Yiğit ailelerinde sürdüğünü kayda geçirir.

Pir Sultan Abdal'ın ne zaman ve nerede öldüğü de kesin olarak belli değildir. Onun ölümü üzerine çok sayıda rivayet bulunmaktadır. Pir Sultan Abdal'ın Safevi taraftarlığı ve bu

tarafdarlığı sebebiyle katılmış olabileceği birtakım kalkışmalar dolayısıyla Sivas'ta belli bir süre hapsedildiği ve akabinde de bugün Kepçeli olarak bilinen yerde bir zaman kendisinin müridi de olan Sivas Valisi Hızır Paşa tarafından astırıldığı rivayet edilmektedir. Pertev Naili Boratav'ın tespit ettiği rivayete göre, Sofular köyünde yaşayan Hızır, Banaz'a gelerek Pir Sultan Abdal'a mürit olur. Belli bir zaman sonra Pir Sultan Abdal'a "Pirim bana himmet ver de bir makama geçeyim, büyük adam olayım." der. Pir Sultan, "Ulan Hızır, ben dua ederim, sen büyük adam olursun, paşa, vezir olursun, gelir beni asarsın." der. Pir Sultan'ın himmetiyle İstanbul'a giden Hızır, paşa (vali) olarak Sivas'a döner. Hızır Paşa, şeyhi Pir Sultan'ı bir gün makamına davet eder ve ona ikramlarda bulunur. Pir Sultan, ikramları haramla elde edilmiş şeyler olduğunu düşündüğü için yemeyi kabul etmez. Hatta köpeklerinin bile bu haram şeyleri yemeyeceklerini söyler. Gerçekten de köpekler önlerine konan yemekleri yemezler. Hızır Paşa, bu yapılanları hakaret olarak görür ve Pir Sultan'ı Toprakkale'de hapse kor. Bir zaman sonra içinde 'şah' sözcüğü geçmeyen üç şiir söylerse Pir Sultan'ı affedeceğini söyler. Pir Sultan sırasıyla, *Hızır Paşa bizi berdar etmeden / Açılın kapılar Şah'a gidelim; Kul olayım kalem tutan eline / Kâtip ahvalimi Şah'a böyle yaz ve Ala gözlü pirim sen himmet eyle / Ben de bu yayladan Şah'a giderim* ayaklı şiirleri söyler. Hızır Paşa, bu üç şiiri dinledikten sonra Pir Sultan'ın asılmasını emreder. Pir Sultan Abdal asıldıktan sonra hırkasının darağacında asılı kaldığı kendisinin ise Sivas'ı, dört farklı yönden terk ettiği halk arasında yayılır (Boratav ve Gölpınarlı 1943: 35-39).

Pir Sultan Abdal'ın Belgrat seferi (1521) ile Budin'in (1529) fethinde bulunduğu yönündeki bilgiler, onun en geç 1500'lerin başında doğmuş olabileceğini gösterir. Osmanlı sipahisi olarak bazı seferlere katılmış da olsa Pir Sultan'ın Osmanlı hanedanına karşı muhabbet beslediği söylenemez. Onun, Osmanlı-Safevi çatışmasının yoğun olarak yaşandığı dönemde Safevi hanedanından yana tavır aldığı görülmektedir. Kanuni Sultan Süleyman'ın Bağdat'ı fethi (1534) üzerine söylediği şiir, Pir Sultan Abdal'ın Safevi taraftarlığı konusunda şüpheye yer bırakmayacak bir belge sunmaktadır. Pir Sultan Abdal'ın devamlı kavuşmayı arzuladığı ve bir gün mutlaka çıkıp geleceğini düşündüğü şah, 1548'te Anadolu üzerine sefere çıkan Şah Tahmasb (saltanatı 1524-1576) olmalıdır (Aslanoğlu 2000: 60). Onu bir şiirinde, *Koca Haydar Şah-ı cihan torunu / Ali nesli güzel imam geliyor* (Avcı 2012: 171) şeklinde anar.

Halk rivayetlerinde Pir Sultan Abdal'ı astıran kişi olarak adı geçen Hızır Paşa'nın tarihî kişiliğini saptamak için yapılan çalışmalar, aynı zamanda Pir Sultan Abdal'ın da ölüm tarihini belirlemeye yönelik olmuştur. Pir Sultan Abdal'ın Şah Tahmasb zamanında yaşadığı sabit olduğundan onu astıranın, 1552'de Köstendil, 1554'de Şam Beylerbeyi olan, 1560'da da

Bağdat'a Beylerbeyi tayin edilip 1567'de ölen Hızır Paşa olduğu söylenebilir (Gölpınarlı 1969: 9). Buna göre Pir Sultan Abdal'ın 1560'larda Hakk'a yürüdüğünü tahmin etmek olanaklı görünmektedir. Pir Sultan Abdal'ın mezarının nerede olduğu da tam olarak bilinmemektedir. Pir Sultan hakkındaki rivayetlerde, onun asıldığı yerde gömülü olduğu kaydı vardır. Asıldığı yerin dışında Erdebil, Merzifon ve Çiçek Yaylası'nda (Eğin-Divriği arası) da birer mezarının olduğu rivayet edilmektedir (Kudret 2003: 19).

Pîr Sultan Abdal'ın 'eser' olarak kabul edilebilecek müstakil cönk, yazma veya matbu nüshası olan bir eseri yoktur. Bazı cönk ve mecmualarda dağınık olarak bulunan şiirleri daha çok sözlü belleklerde yaşatılmış ve günümüze taşınmıştır.

Pir Sultan Abdal mahlaslı şiirlere yer veren en eski kaynak, 1608'de yazılan *Menâkıbü'l-Esrâr Behcetü'l-Ahrâr* dır. Bu eserde, *Gafillen bacadan düşme / Evvel kapu şeraittir, İsmîn anınca salâvat verenler / Meşrebim virdim Muhammed Ali'dir* (Deligöz 2007: 88) ve *Âşıktan ahval isterler / Tasdik ehli kal isterler* (Boratav-Gölpınarlı 1943: 25), ayaklı şiirler Pir Sultan Abdal mahlasını taşımaktadır. Pir Sultan Abdal'ı bilim dünyasına tanıtan ilk yazı Fuat Köprülü'ye aittir ve bu yazıda âşığın iki manzumesine yer verilmiştir (Köprülü 1928'den aktaran Öztelli 2012: 471). Âşık hakkındaki ilk kitap neşri ise Sadettin Nüzhet'e aittir. Kitapta, yazarın değişik cönk ve mecmualardan derlediği yüz beş şiir ile altı *nefes*'in bestesi yer almaktadır (Sadettin Nüzhet 1929'dan aktaran Boratav-Gölpınarlı 1943: 11, 19). Pertev Naili Boratav ile Abdülbaki Gölpınarlı'nın ortaklaşa hazırladıkları çalışmada, Pir Sultan Abdal taşkırmalı toplam yüz otuz üç şiir yer almaktadır (1943). Gölpınarlı'nın 1953'te yaptığı çalışmayla Pir Sultan Abdal taşkırmalı şiirlerin sayısı iki yüz on dörde yükselmiştir. Cahit Öztelli'nin on ikinci baskısı yapılan *Pir Sultan Abdal Bütün Şiirleri* adlı kitabında toplam üç yüz kırk beş şiir ile yirmi beş *nefes*'in notaları bulunmaktadır (2012). Ali Haydar Avcı, Pir Sultan Abdal taşkırmalı şiirlerin sayısını –beşi şüpheli olmakla birlikte- dört yüz yirmi dokuz olarak tespit etmiştir (2012). Pir Sultan Abdal üzerinde bir ömür çalışma yapan İbrahim Aslanoğlu, *Pir Sultan Abdallar* adını verdiği çalışmasında altı farklı Pir Sultan'dan bahseder ve diğer beş kişinin şiirlerinin tek "Pir Sultan" adı altında bir şaire mal edildiğini söyler. Aslanoğlu, altı şaire ait –şüpheliler dahil- toplam dört yüz otuz dokuz şiire yer verir. Bu şiirlerden Banazlı Pir Sultan'a ait olanların sayısı ise yüz altmış bir'dir (2000: 89-234). Pir Sultan Abdal üzerine yapılan tek doktora çalışmasının sahibi Haydar Deligöz, gerçek Pir Sultan Abdal'a ait olabilecek şiirlerin sayısını yüz otuz bir olarak verir (2007: 401). Abdülbaki Gölpınarlı (1953, 1969, 2013), Cevdet Kudret (1965, 2003), Memet Fuat (1977, 2003), Sabahattin Eyuboğlu (1977), Esat Korkmaz (1994), Oktay Mert (1997), Tahir Kutsi

Makal (1999) ve Öner Yağcı (2000) gibi araştırmacıların çalışmalarında da muhtelif sayılarda Pir Sultan Abdal'ın şiirlerine yer verilmiştir. Leyla Akgül (2012)'ün *Pir Sultan Abdal Sözlüğü* adlı çalışması da âşığı anlamaya yönelik önemli bir kitap olarak karşımıza çıkmaktadır.

Pir Sultan Abdal, hakkında en fazla çalışma yapılan âşıklardan biridir. Bugün için bir sayı vermekten uzağımız ama kitap halindeki yayınların bile yüze yaklaştığını söyleyebiliriz. Buna mukabil akademik çalışmaların azlığı ise dikkat çekicidir. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde "Pir Sultan" anahtar kelimesine bağlı olarak on üç adet lisansüstü tez listelenmektedir. Bunlardan sadece biri doktora (Deligöz 2007) diğerleri yüksek lisans tezidir. Bu tezlerden dördü "Pir Sultan Abdal" adına bağlı olarak kurulmuş derneklerle ilgilidir. İki tez tasavvufi boyutuyla Pir Sultan'ı ele almaktadır. Bir çalışmada Pir Sultan mahlaslı güftelerin musiki yönünden incelenmesi yapılmıştır. Geriye kalan diğer çalışmalarda da Pir Sultan'ın tam anlamıyla işlendiği söylenemez.

Pir Sulatan Abdal'ın Sivas ve Erzincan başta olmak üzere Anadolu'nun değişik yörelerinden derlenerek TRT Türk Halk Müziği Repertuarı'na kazandırılan çok sayıda türküsü bulunmaktadır. Pir Sultan Abdal şiirleri üzerine kurulan ve bir kısmı TRT Repertuarı'nda da bulunan türkülerden 43 tanesinin notalı yayını Turabi Değerli tarafından yapılmıştır (2003).

Alevilerce yedi büyük şairden biri sayılan Pir Sultan Abdal, -diğerleri Nesimî, Hatayî, Kul Himmet, Yemînî ve Vîranî'dir- "Türkçenin şiiriyetini başarıyla eserlerine aktaran yalnız Alevi-Bektaşî akımının değil Türk edebiyatının [da] en başarılı şairlerinden biridir" (Günay 2008: 325). Çok sayıda olmamakla beraber lirik aşk şiirleri de söylemiş olan Pir Sultan Abdal, daha çok *nefes*'leriyle ün kazanmıştır. Onun nefesleri, yüzyıllardır "*ayin-i cem*"lerde söylenmektedir. Pir Sultan Abdal'a ait olduğu kabul edilen şiirler, hecenin yedi, sekiz ve on birli kalıplarında ve koşma biçimindedir. Pir Sultan'ın şiirlerindeki dil, kendi çağının günlük konuşmalarda kullanılan Türkçe'dir.

Pir Sultan Abdal'ın bir ustasının olup olmadığını bilemiyoruz ama onun Dedem Korkut, Yunus Emre, Kaygusuz Abdal ve Şah İsmail (Hatayî)'den etkilendiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Pir Sultan Abdal, ünü Anadolu sınırlarını aştıktan ve trajik bir sonla Hakk'a yürüdüktan sonra bütün Alevî şairleri derinden etkilemiştir. Zamanla Alevî âşıklar, "*sünni otorite karşısında Alevî duyarlılığını dile getirdikleri* (Oğuz 2003: 31-38)" şiirlerinde Pir Sultan mahlasını kullanmaya başlamışlardır. Bunun sonucu olarak onun adına bağlanan şiirlerle güçlü bir gelenek oluşmuştur.

Pir Sultan Abdal, kaynağı Yunus Emre'ye uzanan Âşık Edebiyatının “*Alevi-Bektaşî Edebiyatı*” olarak adlandırılan en önemli kolunun kurucusu durumundadır. Onun şiirlerinin ana temalarından biri Osmanlı-Safevî çatışmasıdır. Bu özelliğinden dolayı Pir Sultan, “*Türk edebiyatında merkezi hükümetle (Osmanlı) anlaşamayan şairlerin öncülerinden ve en ünlülerinden* (Günay 2008: 313)” sayılır.

Pir Sultan Abdal, Cumhuriyet'ten sonra bazı ideolojik yaklaşımlarla popüler yayınlarda onun kavgacı yanı ön plana çıkarılarak bir kesimin devrimci, halk âşığı/ozanı olarak görülmüş ve öyle yorumlanmıştır. Buna kaynak olarak, *Gelin canlar bir olalım / Münkire kılıç çalalım / Hüseyin'in kanın alalım / Tevekkeltü teâlallâh* (Kudret 2003: 53) dörtlüğüyle başlayan şiiri ile tapşırma dörtlüğü *Ben Musa'yım sen Firavun / İkrarsız Şeytan-ı lâîn / Üçüncü ölmem bu hain / Pir Sultan ölür dirilir* (Kudret 2003: 62) olan şiir gösterilebilir. Durum böyle olmakla birlikte Pir Sultan Abdal'ın muhtevasında öfke olan, kin barındıran sözlerden örülmüş çok sayıda şiiri, millî türkü repertuvarımızda (TRT) yerini almıştır ve milletimiz tarafından sevilerek dinlenilmektedir.

Günümüzde Pir Sultan Abdal adıyla birkaç dernek faaliyet göstermektedir. Pir Sultan Abdal'ın adını taşıyan ilk dernek *Pir Sultan Abdal Turizm ve Tanıtma Derneği* adıyla 1976'da Banaz'da kurulmuş olup 12 Eylül 1980 darbesiyle kapatılmıştır. Dernek, 1989'da *Pir Sultan Abdal Turizm Tanıtma ve Dayanışma Derneği* adıyla tekrar faaliyete geçmiştir. *Pir Sultan Abdal Kültür Derneği* 1988 yılında Ankara merkezli kurulmuş olup birçok şehir ve ilçede şubesi bulunmaktadır. Bu derneğin *Pir Sultan Abdal Sanat Dergisi* adında bir de süreli yayını bulunmaktadır. Pir Sultan Abdal adına bağlı bir de vakıf vardır. Merkezi Ankara'da olan vakfın adı, *Pir Sultan 2 Temmuz Eğitim ve Kültür Vakfı*dır.

Pir Sultan Abdal, 1979'dan beri yukarıda adları verilen derneklerin katkılarıyla her yıl çeşitli etkinliklerle anılmaktadır. 25. *Pir Sultan Abdal Anma Etkinlikleri*, 21-22 Haziran 2014 tarihlerinde Banaz'da gerçekleştirilmiştir.

Pir Sultan Abdal'ın hayatını konu alan üç roman, bir tiyatro eseri bir de sinema filmi vardır. Orhan Ural, Pir Sultan Abdal'ı konu alan romanının sonuna âşıkla ilgili bir de kaynakça eklemiştir. Battal Pehlivan'ın ilk baskısı 1993'te yayımlanan romanı Remzi Taşkın tarafından resimlendirilmiştir. Vehbi Bardakçı'nın belgesel roman türündeki çalışması Nisan 2014'te yayımlanmıştır. Erol Toy'un Pir Sultan Abdal'ı konu alan oyunu iki bölümden oluşmaktadır. Senaryosunu Mehmet Aydın'ın yazdığı Pir Sultan Abdal filminin yönetmeni Remzi A.

Jöntürk'tür. Acar Film tarafından 1973'te yapımı gerçekleştirilen filmin başrol oyuncusu Fikret Hakan'dır.

Kaynakça

Akgül, Leyla (2012). *Pir Sultan Abdal Sözlüğü*. Ankara: Barış Kitabevi.

Aslanoğlu, İbrahim (2000). *Pir Sultan Abdallar*. 3. bs., İstanbul: Can Yay.

Avcı, Ali Haydar (2012). *Osmanlı Gizli Tarihinde Pir Sultan Abdal ve Bütün Değişleri*. Ankara: Barış Kitap Yay.

Bardakçı, Vehbi (2014). *Demirin Üstünde Karınca İzi / Pir Sultan Abdal*. İstanbul: Ozan Yay.

Boratav, Pertev Naili, A. Gölpınarlı (1943). *Pir Sultan Abdal*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yay.

Değerli, Turabi (2003). *Pir Sultan Abdal Türküleri*. İzmir: Senfoni Müzikevi.

Deligöz, Haydar (2007). *Pir Sultan'ın Şiirlerinin Tahlili ve Dayandığı Temeller*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış doktora tezi.

Eyuboğlu, Sabahattin (1977). *Pir Sultan Abdal*. İstanbul: Cem Yay.

Gölpınarlı, Abdülbaki (1953). *Pir Sultan Abdal Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası.

Gölpınarlı, Abdülbaki (1969). *Pir Sultan Abdal Hayatı, Sanatı, Eserleri*. İstanbul: Varlık Yay.

Gölpınarlı, Abdülbaki (2013). *Pir Sultan Abdal*. İstanbul: Kapı Yay.

Günay, Umay (2008). "Pir Sultan Abdal Üzerine Bir Değerlendirme", *Türkiye'de Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*. 5. bs., Ankara: Akçağ Yay. 305-328.

Kaya, Doğan (2009). "Pir Sultan Abdal", *Sivas Halk Şairleri –IV- (L-R)*. Sivas: Sivas Valiliği Yay. 417-429.

Korkmaz, Esat (1994). *Pir Sultan Abdal Divanı*. İstanbul: Ant Yay.

Köprülüzade, M. Fuad (1928). "Bir Kızılbaş Şairi: Pir Sultan Abdal". *Hayat Mecmuası* 64.

Kudret, Cevdet (2003). *Pir Sultan Abdal*. İstanbul: İnkılâp Yay.

Makal, Tahir Kutsi (1999). *Pir Sultan Abdal Hayatı, Sanatı, Eserleri*. İstanbul: Toker Yay.

Memet Fuat (1977). *Pir Sultan Abdal Yaşamı Sanatçı Kişiliği Yapıtları*. İstanbul: De Yay.

Mert, Oktay (1997). *Pir Sulatan Abdal Bütün Şiirleri*. İstanbul: Gözlem Yay.

Oğuz, M. Öcal (2003). “Birincil Sözlü Kültür Çağı ve Karac’oğlan Şiiri”. *Millî Folklor* 58: 31-38.

Öztelli, Cahit (2012). *Pir Sulatan Abdal Yaşamı ve Bütün Şiirleri*. İstanbul: Özgür Yay.

Pala, Hikmet (2012). *Pir Sultan Abdal / Kalsın Benim Davam Divana Kalsın*. Balıkesir: Altınpost Yay.

Pehlivan, Battal (2012). *Pir Sultan Abdal*. İstanbul: Demos Yay.

Sadettin Nüzhet (1929). *XVII. Asır Saz Şairlerinden Pir Sultan Abdal*. İstanbul: Türkiyat Enstitüsü Yay.

Toy, Erol (2010). “Pir Sultan Abdal”, *Toplu Oyunları 2*. İstanbul: Mitos-Boyut Yay. 117-191.

Ural, Orhan (1982). *Pir Sultan Abdal*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

Yağcı, Öner (2000). *Pir Sulatan Abdal Yaşamı ve Bütün Şiirleri*. İstanbul: Gün Yay.

Eserlerinden Örnekler

Nefes

Uyur idik uyardılar

Diriye saydılar bizi

Koyun olduk ses anladık

Sürüye saydılar bizi

Sürülüp kasaba gittik

Kanarada mekân tuttuk

Dîdar defterine yettik

Ölüye saydılar bizi

Hâlimizi hâl eyledik

Yolumuzu yol eyledik

Her çiçekten bal eyledik

Arıya saydılar bizi

Aşk defterine yazıldık

Pir divanına dizildik

Bal olduk şerbet ezildik

Doluya saydılar bizi

Pir Sultan'ım Haydar şunda

Çok keramet var insanda

O cihanda bu cihanda

Ali'ye saydılar bizi

Boratav, Pertev Naili, A. Gölpınarlı (1943). *Pir Sultan Abdal*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yay. s. 90-91.

Düvazımam/Maktel-i Hüseyin

Alemlerin serverisin

Ah Hüseyin vah Hüseyin

Şehitlerin serdarısın

Ah Hüseyin vah Hüseyin

Hasan Hüseyin'in yâri

Muhammed'in gözü nuru

Hem Ali'nin yadigârı

Ah Hüseyin vah Hüseyin

Zuhur oldu İmam Zeynel

Muhammed Bakır'dan evvel

Derdine yanarım ezel

Ah Hüseyin vah Hüseyin

İmam Cafer'dir yârimiz

Musa-ı Kâzım şahımız

Budur şems ile mahımız

Ah Hüseyin vah Hüseyin

Ali Rıza ilim hüner

Muhammed Taki el sunar

Hüseyin'im deyip yanar
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Ali Naki Hasan Asker
Muhammed Mehdi ser-defter
İmam-ı Seyyid-i Ekber
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Yezit gelmiş bizi taşlar
Figan eder gökte kuşlar
Gözümüzden akar yaşlar
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Pir Sultan haber ver dosttan
Bülbül ötüyor kafesten
Hem gül ağlar hem gülistan
Ah Hüseyin vah Hüseyin

Avcı, Ali Haydar (2012). *Osmanlı Gizli Tarihinde Pir Sulatan Abdal ve Bütün
Deyişleri*. Ankara: Barış Kitap Yay. s. 613-614.

Ağıt

Bana gül diyorlar neme güleyim
Ağlamak şanıma düştü n'yleyim
İlin gülü açmış al ile yeşil
Şu benim güllerim soldu n'yleyim

Karadan çaldırdım nere bazımı
Arşa çıkardılar âh u süzümü
Elimden aldirdım yavru kuzumu
Firkati bağrımı deldi n'yleyim

Haberin alayım seher yelinden
Ördek kalkar m'ola kendi gölünden
Korkum ayrılıktan fikrim ölümünden
Geldi çattı beni buldu n'yleyim

Ulu sular gibi çeşmim çağlayan
Mahrum kalmaz özün Hakk'a bağlıyan

Yâr yitirmiş yana yana ağılayan
Âkıbet başıma geldi n'yleyim

Pir Sultan Abdal'ım kırklar yediler
Bu yolu erkânı anlar kodular
Allah verdiğini almaz dediler
Bana verdiğini aldı n'yleyim

Boratav, Pertev Naili, A. Gölpınarlı (1943). *Pir Sultan Abdal*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yay. s. 101.

Nefes

Elif'tir doksan bin kelâmın başı
Var Hakk'a şükreyle be'yi n'eylersin
Vücudun şehrini arıtmayınca
Yüzünü yumağa suyu n'eylersin

Vücudun şehrini verme gayrıya
Hatır yıkıp göç eyleme sayruya
Var bir amel kazan Hakk'a yaraya
Hakk'a yaramıyan huyu n'eylersin

İblis benlik ile Dergâhtan ırdı
Âşık olan maşukunu aradı
İki cihan fahri bir engür verdi
Fakr ile fahr olmaz şeyi n'eylersin

Sordular kim Bağdat şehri kandedir
Bildiler kim la'1 ü gevher andadır
Gördüler kim Hakk al-yakîn cemedir
Hakikî olmıyan kökü n'eylersin

Pir Sultan'ım okuyuban yazarım
Turâb oldum ayaklarda tozarım
Yâr elinden içtim sermest gezerim
Yârdan içilmiyen meyi n'eylersin

Boratav, Pertev Naili, A. Gölpınarlı (1943). *Pir Sultan Abdal*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yay. s. 106.

Koşma/Tekerleme

Benim sevdiğimin şirin sözleri
Değdi şu sineme ne dağlar oldu
Karıncaya yükünü fil çekmez iken
Azdı zaman azdı ne çağlar oldu

Talip gelmez oldu pir nefesine
Elin alıp gitmez oldu yasına
Dağlar sindi tepeler duldasına
Büyüdü tepeler ne dağlar oldu

Talip mi benliği elden salmayan
Bahri gibi ummanlara dalmayan
Ezeli egnine şallar bulmayan
Şimdi atlas giydi ne beğler oldu

Nesimi yüzüldü Mansur asıldı
Ali'm Düldül'e bindi küffar basıldı
Nice ulu sular arktan kesildi
Aktı kör pınarlar ne çağlar oldu

Gönül kuşu uçup gitmez gölünden
Bülbül vazgeçer mi gonca gülünden
Pir Sultan Abdal'im çarkın elinden
Dideler yaş döktü kan ağlar oldu

Avcı, Ali Haydar (2012). *Osmanlı Gizli Tarihinde Pir Sulatan Abdal ve Bütün Değişleri*. Ankara: Barış Kitap Yay. s. 731.